

Egil Bakke, Markedsmekanisme og samfunnsstyring, Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, 1980, 92 s., Nkr. 59,00.

Direktør i Norges Industriforbund, Egil Bakke, har begået en lille, letlæst bog med den betydende undertitel "Må samfunnet beskyttes mot våre politiske ambisjoner?" Svaret er ikke uventet et klart ja.

Bogen er opdelt i to afsnit, hvoraf det første søger at analysere den økonomiske udvikling og politik i 70'erne. Her lægges vægten naturligt på den norske modkonjunkturpolitikens opkomst i 1975, dens udvikling og delvise fejlslag. For nok har den holdt arbejdsløsheden nede, men på bekostning af stærkt stigende lønninger og forringet konkurrenceevne - ifølge forfatteren.

Bogens andet og vægtigste afsnit skitserer på en flere steder nærmest programmatisk måde indholdet i den nye politik for 80'erne. Det kan ikke overraske, at forfatteren lægger vægten på en forbedret konkurrenceevne, hvilket især tænkes opnået gennem en mere procesorienteret og en mindre resultatorienteret økonomisk politik. Herved forstås, at staten generelt kun skal opstille nogle rammer for eksempelvis den industrielle udvikling, således at virksomhederne kan tage ansvaret for egne aktiviteter på grundlag af markedsmedkanismen. Kun i de tilfælde, hvor de samfundsmæssige hensyn ikke tilgodeses af markedsmekanismen kan det være berettiget med offentlige indgreb, men de skal i så fald helst være indirekte og automatisk virkende.

Forfatteren er altså en fuldgyltig repræsentant for den nyliberalisme, der også kendes i Danmark, og som i de senere år har fået talrige udtryk i OECD's publikationer. Denne nyliberalisme er blevet kraftigt kritiseret af blandt andet fagbevægelsen, og man kan da også være modstander af den af såvel politiske som fagøkonomiske grunde.

Bogens styrke ligger således mindre i dens budskab end i dens forsøg på - om end noget ensidigt og sine steder urealistisk - at argumentere dette budskab igennem. Dette forehavende lykkes et langt stykke, idet det dog forekommer uklart, hvordan den liberalistiske holdning skal kombineres med tilrettelæggelse af vækstmuligheder for de "gode" virksomheder.

Det mest provokerende ved bogen er nok dens sidste kapitel, der foretager en direkte sammenkobling mellem økonomiske og politiske forhold. Forfatterens tese er, at en meget stor del af befolkningen er (passiv) modstander af især de store statslige udgifter og den tiltagende centraliserede styring. I stedet peges med en vis sympati på folkeafstemningsinstitutionen, som den fungerer i Schweiz. Det ligner unægtelig en organisations forsøg på at give sine synspunkter styrke ved at inddrage den "numeriske kanal".

Niels Chr. Sidenius